

Způsob přijímání eucharistie v době epidemie

Podávání Eucharistie na ruku - poznámka na úvod

Současná epidemie nám do každodenního života i do praxe víry přináší různá omezení – snažíme se bránit neovladatelnému šíření nákazy a chránit ty, kdo jsou mezi námi zvláště zranitelní.

Úkolem následující krátké stati je poskytnout inspiraci a případný korektiv pro přijímání Eucharistie v tomto čase nouze. Text nechce vyhodnocovat situaci, posuzovat ochranná opatření či vstupovat do obecných diskusí o podávání svatého přijímání.

Mnozí diecézní biskupové, jednotlivě či společně v rámci biskupských konferencí, dali svým věřícím doporučení či přímo vydali rozhodnutí o tom, že v době epidemie Covid-19 má být Eucharistie podávána a přijímána *na ruku* – což je obecně v církvi latinského obřadu jedna z legitimních možností (při zachování stanovených podmínek).

Důvod tohoto kroku biskupů je nasnadě: nákaza se šíří kapénkovou infekcí, nejvíce tedy ze sliznic úst a nosu při dýchání, kašláním a kýchním - a proto podávání do otevřených úst znamená vyšší riziko přenosu infekce rukama podávajícího z jednoho přijímajícího na druhého než podávání na ruku. Podobná opatření známe i z minulosti, například z období morových ran – Eucharistie se tehdy pomocí vhodného nástroje podávala nemocnému z ulice do okna či dveří jeho domu, tedy „na dálku“, aby se zachovala bezpečnější vzdálenost.

Duchovně

Přijímání Eucharistie na ruku má ovšem svoji **ušlechtilou formu**, o kterou je třeba dbát a která se odvozuje ještě z praxe antické církve. Mnohým lidem je málo známá. Nejde tu jen o estetiku či technické provedení přijetí Těla Páně, ale především o **vtělený duchovní postoj**, do kterého nás Tradice uvádí. Pozoruhodné svědectví o této starobylé praxi nám přinášejí **antické katecheze pro nově pokřtěné**, konané ve čtvrtém století biskupem sv. Cyrilem Jeruzalémským a Janem.¹ S mimořádným duchovním i teologickým vhledem pojednal o těchto antických svědectvích v jednom ze svých postních kázání i **Josef Ratzinger**, ještě jako arcibiskup v Mnichově. Říká:

„Když čteme texty Otců, vidíme, v jaké bázi tehdy přijímali eucharistii. U Cyrila Jeruzalémského ve IV. století najdeme jeden zvláště krásný text. Líčí ve svých křestních katechezích komunikantům, jak to mají dělat. Mají předstoupit a ze svých rukou vytvořit trůn, pravou položit přes levou, aby ruce byly trůnem pro krále a zároveň znázorňovaly kříž. Jde mu o toto symbolické vyjádření plné krásy a hloubky: člověk svými rukama vytváří kříž, který se stává trůnem, na nějž vstoupí Král. Natažená, otevřená ruka se tak může stát symbolem toho, jak se člověk staví před Hospodina, otevírá mu své ruce, aby se mohly stát nástroji jeho blízkosti, trůnem jeho milosrdenství v tomto světě.

... církev zápasila... o bázeň srdce, která se sklání před tajemstvím Boha, jenž se nechává vložit do našich rukou. Neměli bychom přitom zapomenout na to, že nečisté jsou nejen naše ruce, ale také náš jazyk a také naše srdce... Největším rizikem a zároveň nejvyšším vyjádřením pro milostiplnou Boží dobrotu je, že se ho smí dotýkat nejen ruka a jazyk, ale také srdce. Že Pán do nás vstupuje a v nás a s námi žije, že se chce zevnitř stát středem našeho života a jeho proměněním.“²

¹ Česky CYRIL JERUZALÉMSKÝ, *Mystagogické katecheze* (Prameny spirituality 2), tr. Pavel Milko, Refugium Velehrad - Roma, Velehrad 1997, 65n.

² Úplný text homilie v *Salve* 2(2005) 15-25.

Co si z těchto hlubokých textů můžeme vzít pro naši praxi?

1. Vše začíná křtem, uvěřením v Krista a v jeho živou spasitelnou přítomnost, pro niž nás Duch Svatý připravil: **Proto na našem vysloveném vyznavačském Amen záleží.**
2. Naše Bohem stvořená tělesnost, skrze křest naroubovaná na tajemství vtělení, má i ve své křehkosti úctyhodný úkol: účastní se na díle Boží milosti a stává se jejím nástrojem – jak na její cestě do našeho srdce, tak na její cestě k našim bližním: **Proto na našem těle při Eucharistii záleží.**
3. Jsme podle Tradice zváni, abychom Eucharistii nejen přijímali, ale abychom ji přijímali s bázní, která podstatně přináleží k setkání Boha a jeho stvoření. Ale naše klanění i stání před Otcem musí být jen podle Božího Syna, jeho smrti a zmrtvýchvstání, jinak by bylo buď otrockou ponížeností, anebo rouhavou pýchou: **Proto na našem klanění i stání před Otcovou tváří, s Ježíšem a nikdy bez něj, záleží.**
4. Setkání s Bohem při Eucharistii vrcholí láskyplnou vydaností Boha člověku, ale také láskyplnou vydaností člověka Bohu. Trůnem i oltářem je kříž: **Proto na našich vydávajících se otevřených dlaních složených do podoby Kristova kříže záleží.**
5. Pán přichází, aby v nás žil a proměnil nás v sebe a abychom se stali nástrojem jeho blízkosti v tomto světě. Nakonec se tedy naše otevřené dlaně a otevřená ústa musejí otevřít k pravému chrámu, kde si Pán buduje příbytek: **Proto na našem srdci a na našich bližních záleží.**

Velmi prakticky

- Před svatým přijímáním se nejprve pokloníme přítomnému Kristu. V našich zemích máme dobrý zvyk **poklonit se Pánu** společně při zpěvu Beránku Boží, jinde to lidé dělávají různě individuálně, někdy třeba i trochu chaoticky a nevyzpytatelně.

- Přijímající předstoupí před podávajícího a **zdvihne své ruce do výše prsou, složené** pravou dlaň přes levou **do tvaru kříže**. Dlaně jsou otevřené tak, že ta horní je uctivě a bezpečně připravena jako trůn pro přijetí Krista.

- Podávající ukáže přijímajícímu Tělo Páně a vyznavačsky říká: Tělo Kristovo. Přijímající **hledí na hostii** a stejně **vyznaváčsky odpovídá: Amen!**

- Potom podávající pokojně **položí hostii do připravené dlaně** přijímajícího. Ten přijme Tělo Páně buď hned před knězem nebo ustoupí o krok stranou, spodní rukou **hostii vezme z dlaně a hned si ji vloží do úst**. Udělá to tak, aby podávající s jistotou viděl, že hostie byla přijata a není nikam odnášena.

(- Při přijímání do úst je rozdíl jen v tom, že přijímající po vyslovení Amen otevře dostatečně ústa s připraveným jazykem tak, aby podávající mohl hostii bezpečně položit právě na jeho jazyk.)

Povzbuzení na závěr

Tento zvláštní čas se hodí pro malou katechezi v našich farnostech, aby svaté přijímání probíhalo s ušlechtilostí i praktickou šikovností.

Mgr. Jan Kotas, S.L.L.